

KLAGANDE

Sandå Sverige AB, 556467-7119

Ombud: Advokat Maria Pedersen och
jur.kand. Stephanie Konac
Advokatfirman Pedersen AB
Box 3462
103 69 Stockholm

KONKURRENSVERKET	
2015-12-18	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

MOTPART

Västerbottens läns landsting
901 89 Umeå

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Umeås dom den 30 september 2015
i mål nr 1009-15 , se bilaga A

SAKEN

Offentlig upphandling

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

Kammarrättens interimistiska beslut den 12 oktober 2015

upphör därmed att gälla.

YRKANDEN

Sandå Sverige AB (bolaget) yrkar att kammarrätten ska ändra förvaltningsrättens dom och besluta att upphandlingen i första hand ska rättas och i andra hand att upphandlingen ska göras om.

Västerbottens läns landsting anser att överklagandet ska avslås.

VAD PARTERNA ANFÖR I KAMMARRÄTTEN

Sandå Sverige AB (bolaget) anför följande till stöd för sin talan.

Landstinget har genomfört upphandlingen i strid med principerna i 1 kap. 9 § LOU och bolaget har lidit eller riskerat att lida skada. Upphandlande myndighet har felaktigt kvalificerat två anbud i upphandlingen trots att anbuden inte uppfyller uppställda skall-krav. De två anbudsgivarna har angett 0 kr i pris för tre av de efterfrågade prisposterna; Tilläggstjänster, Underentreprenörskostnader och Samordning. I förfrågningsunderlaget anges att offererat pris ska inkludera samtliga kostnader. Ersättning för arbetslön ska ingå med nivåer enligt gällande kollektivavtal. Enligt förfrågningsunderlaget kan anbud där timpris inte medger avtalsenlig arbetslön komma att förkastas. Förfrågningsunderlaget kan bara tolkas på så sätt att anbud som inte uppfyller skall-kraven kommer att förkastas. Trots detta har landstinget kvalificerat de två anbuden som lämnat priser om 0 kr. Bolaget har på grund av de uppställda kraven lämnat högre priser än som varit avsikten och detta har föranlett att bolaget lidit eller i vart fall riskerat att lida skada.

En upphandlande myndighet ska följa vad som framgår av förfrågningsunderlaget. Det är inte tillåtet att väsentligen ändra kvalificeringskrav m.m. under pågående upphandling. Förvaltningsrätten har baserat sitt domslut på felaktiga slutsatser kring Frågor och Svar. I dessa

anges att med "avtalsenlig lön menas lön enligt tillämpligt branschavtal, t.ex. Installationsavtalet eller Byggavtalet". Landstinget har således även i Frågor och Svar hänvisat till kollektivavtal. Bolaget ställer sig frågande till hur förvaltningsrätten kunde komma till slutsatsen att det inte funnits skäl att förkasta anbud med timpriser som inte medger lönenivåer enligt gällande kollektivavtal. Att genomföra en prövning i strid med ett förfrågningsunderlag strider mot både likabehandlings- och transparensprincipen. Bolaget skulle ha rangordnats på första plats vid en korrekt prövning.

Genom att hänvisa till kollektivavtal har upphandlande myndighet ställt krav på kollektivavtal i upphandlingen. Kravet måste också anses omfatta underleverantörer och inhyrd personal. Detta innebär att leverantörer begränsas till att inte kunna anlita underleverantörer som inte är anslutna till kollektivavtal.

Västerbottens läns landsting anför följande till stöd för sin inställning.

De uppgifter som efterfrågas för positionerna Underleverantörskostnader och Samordning omfattar inte några timpriser. Ersättningen utgörs i stället av ett procentpåslag på de kostnader som ramavtalsleverantören i kommande kontrakt har för eventuella underleverantörer respektive kostnaden för eventuella sidoentreprenader som ramavtalsleverantören har samordningsansvaret för. Storleken på denna post har således ingen koppling till antalet timmar som ramavtalsleverantören lägger ner på arbete. Det finns ingen koppling mellan de procentuella påslagen och kostnader för löner i denna del.

Landstinget har ställt krav på arbetslöner med nivåer godkända enligt gällande kollektivavtal. Även om ordet ska förekommer i den ursprungliga lydelsen av förfrågningsunderlaget har landstinget genom Frågor och Svar förtydligat att ett förkastande kan komma i fråga först sedan förklaring begärts och landstinget inte fått ett tillfredsställande svar från

anbudsgivaren. Ett förfarande som innebär att anbud som understiger vissa prisnivåer kan komma att förkastas med stöd av reglerna om onormalt låga anbud har tidigare godkänts, se Kammarrätten i Göteborgs mål nr 4719-13 och mål nr 2598-13. Reglerna i 12 kap. 3 § LOU är tillämpliga oavsett om hänvisning skett till dem i förfrågningsunderlaget eller inte.

Vinnaren i teknikområde målningsarbeten i Skellefteå har anfört som förklaring till det låga anbudet att Tilläggstjänster ingår i arbetsledningens ordinarie arbetsuppgifter och med denna förklaring ansåg landstinget att det inte fanns anledning att förkasta anbuden. Bolaget har inte heller lidit skada eftersom bolaget även om Tilläggstjänster angivits till 0 kr för teknikområdet måleri hade haft ett högre utvärderingspris än vinnaren. Såvitt gäller de vinnande anbuden för målnings- respektive golvarbeten i Skellefteå har landstinget efter en helhetsbedömning funnit att inget av anbuden varit onormalt låga trots att positionen Tilläggstjänster angetts till 0 kr.

Landstingen ställer inte krav på att anbudsgivarna ska vara anslutna eller senare ansluta sig till något kollektivavtal.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser framgår av förvaltningsrättens dom.

Om en överträdelse av 1 kap. 9 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU, eller någon annan bestämmelse i LOU bedöms föreligga krävs därutöver att sökanden lidit skada eller riskerat lida skada för att ett ingripande med stöd av lagen ska ske. När det gäller målningsarbeten och golvbeläggning avseende geografiskt område Skellefteå rangordnades bolaget som nummer två. Med hänsyn till detta och till vad bolaget anfört får det anses riskera att lida skada om överträdelse av LOU enligt åberopade grunder skett.

Bolaget har gjort gällande att vinnande anbudsgivare vad gäller områdena målningsarbeten och golvbeläggning ska förkastas då de angett 0 kr i anbud under positionen Tilläggstjänster. Bolaget menar att anbudsgivarna därmed inte kan anses ha uppfyllt skall-kravet (AFB .53) att "offererat pris ska inkludera samtliga kostnader för arbetslön" och att "ersättning för arbetslön ska ingå med nivåer godkända enligt gällande kollektivavtal". Det anges också att timpris som inte medger avtalsenlig lön kan komma att förkastas. Landstinget har under Frågor och Svar bl.a. uppgett att ett eventuellt förkastande kommer att ske med stöd av 12 kap. 3 § LOU. I andra hand har bolaget gjort gällande att upphandlingen ska göras om eftersom landstinget ställt krav på anslutning till kollektivavtal i upphandlingen.

Vid offentlig upphandling råder fri prissättning. LOU innehåller inte någon bestämmelse som i sig hindrar att en anbudsgivare ägnar sig åt s.k. strategisk anbudsgivning så länge det inte rör sig om onormalt låga anbudspriser. Avgörande för om den upphandlande myndigheten ska acceptera ett anbud eller inte är därför om leverantören såväl kan som vill leverera till de villkor som offererats. För att den upphandlande myndigheten ska *få* förkasta ett anbud med motiveringen att det är onormalt lågt måste myndigheten först ha begärt en förklaring till det låga anbudet och inte fått ett tillfredställande svar (se 12 kap. 3 § LOU). Syftet med detta förfarande inför ett beslut om att förkasta anbudet är enligt EU-domstolens praxis att göra det möjligt för de anbudsgivare som har lämnat in särskilt låga anbud att visa att dessa anbud är seriösa (jfr EU-domstolens domar i mål 103/88, p. 18, Costanzo, och i de förenade målen C-285/99 och C-286/99, p. 44, Impresa Lombardini).

Kammarrätten finner mot denna bakgrund, i likhet med förvaltningsrätten, att det aktuella skall-kravet inte kan förstås på annat sätt än att det inte är ett förbud mot s.k. nollanbud, utan att ytterligare kostnader utöver det offererade priset inte får tillkomma för landstinget. I målet har inte

framkommit annat än att vinnande anbudsgivares anbud i nu aktuella delar omfattar alla kostnader för landstinget.

I frågan om upphandlingen ställer krav på kollektivavtalsanslutning och därmed är oförenlig med LÖU finner kammarrätten, i likhet med förvaltningsrätten, att landstinget inte ställt något sådant krav. Skäl att av annan anledning anse att kravet strider mot LOU har inte framkommit.

Kammarrätten finner sammanfattningsvis att upphandlingen inte kan anses strida mot någon av de gemenskapsrättsliga principerna i 1 kap. 9 § LOU eller mot någon annan bestämmelse i lagen. Överklagandet ska med hänsyn till det anförda avslås.

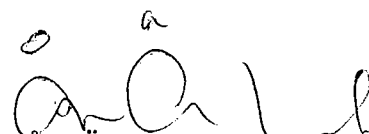
HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 9).

Peter Lif
kammarrättsråd
ordförande

Elsa Nihlén
kammarrättsråd

Åsa Ärlebrant
kammarrättsråd
referent

Jeanette Sundqvist
föredragande

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ

DOM
2015-09-30
Meddelad i
Umeå

Mål nr
1009-15

SÖKANDE

Sandå Sverige AB, 556467-7119
Box 732
182 17 Danderyd

Ombud: Jur.kand. Stephanie Konac och advokat Maria Pedersen
Advokatfirman Pedersen AB
Box 3462
103 69 Stockholm

MOTPART

Västerbottens läns landsting
901 89 Umeå

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling - LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok.Id 53680

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 193 901 05 Umeå	Nygatan 45 (Tingshuset)	090-17 74 00 E-post: forvaltningsratteniumea@dom.se	090-13 75 88	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Västerbottens läns landsting (Landstinget) har infortrat anbud avseende ramavtal för Fastighetsunderhåll och ombyggnader (dnr VLL 2263-2014).

Sandå Sverige AB (Sandå) ansöker om överprövning av de delar av upphandlingen som avser teknikområden Målningsarbeten och Golvbeläggningsarbeten, bägge avseende geografiskt område Skellefteå. I första hand yrkas att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse gjorts och i andra hand att upphandlingen ska göras om.

Landstinget motsätter sig bifall till ansökan.

UTREDNINGEN

Förfrågningsunderlaget

I förfrågningsunderlagets Administrativa föreskrifter anges under punkten AFB.53 Prövning av anbud bl.a. följande.

Pris

För att räkna ut ett utvärderingspris per teknikområde kommer i anbuden angivna priser och %-påslag att multipliceras med fiktiva mängder. De fiktiva mängderna används endast i utvärderingssyfte. Mängderna framgår av respektive anbudsformulär (avseende formulär för Golvbeläggningsarbeten, se bilaga 1 till domen) i kolumnen utvärderingsmängd.

Offererat timpris ska innefatta samtliga kostnader för arbetslön inklusive arbetsledning, central administration, semester, pension, försäkringar och avgifter enligt lag och avtal, personlig skyddsutrustning, handverktyg och

mindre redskap enligt bilaga, brand-, ansvars- och inbrottsförsäkring samt entreprenörarvode.

Angivet timpris ska i anbudet specificeras så att alla ingående kostnader är synliga. Ersättning för arbetslön ska ingå med nivåer godkända enligt gällande kollektivavtal.

Anbudsgivare med timpris som inte medger en avtalsenlig arbetslön kan komma att förkastas.

Parternas anföranden

Sandå anför bl.a. följande.

Vinnande anbudsgivare (dvs. de två anbudsgivare som hamnat på första plats för respektive teknikområde) har angett 0 kronor i pris för posterna Tilläggstjänster, Underentreprenörskostnader och Samordning. Härmed har dessa två anbudsgivare inte uppfyllt skall-kraven och anbuden skulle därför rätteligen ha förkastats.

En upphandlande myndighet har, inom lagens ramar, möjlighet att utforma de krav som myndigheten själv önskar. De krav som i sin tur ställs på den upphandlande myndigheten är att myndigheten upprätthåller de krav som den ensidigt har ställt. I detta fall har Landstinget i punkten AFB.53 ställt ett skall-krav att offererat timpris ska omfatta vissa kostnader. Att därefter tillåta s.k. nollanbud är i strid mot LOU. Det är inte möjligt att ange 0 kronor i timpris och samtidigt uppfylla kravet i AFB.53, eftersom kravet som är uppställt stadgar att samtliga kostnader avseende arbetslön inklusive arbetsledning, med nivåer godkända enligt gällande kollektivavtal, central administration, semester, pension, försäkringar och avgifter enligt lag och avtal, personlig skyddsutrustning, handverktyg och mindre redskap enligt

bilaga, brand-, ansvars- och inbrottsförsäkring samt entreprenörarvode ska omfattas av timpriset. Prisposter **måste** innefatta avtalsenlig arbetslön m.m.

Att en anbudsgivare som lämnar ett pris om 0 kronor i en upphandling alltid måste anses löpa risken att anbudet blir bedömt som orimligt lågt av den upphandlande myndigheten är ett ostridigt faktum. I förevarande mål föreligger dock en väsentlig skillnad. I den aktuella upphandlingen har Landstinget avseende lämnade priser uttryckligen angett att samtliga lämnade priser måste omfatta vissa uppräknade kostnader. Kraven är uppsatta som skall-krav och innebär en åtstramning vad gäller hur anbudsgivare tillåts lämna sina priser.

Om Landstinget med sin skrivning endast hade menat att anbudet skulle kunna komma att förkastas enbart med hänsyn till reglerna i 12 kap. 3 § LOU hade kraven inte behövt ställas upp.

Landstinget hänvisar till svar på fråga 6 i dokumentet Frågor och Svar. Det får förstås att frågan föranleddes av en uppfattad otydlighet i förfrågningsunderlaget. I svaret har Landstinget dock vidhållit skrivningen i underlaget. För Sandå har därför även detta svar tolkats som att de uppställda skallkraven avseende lämnade priser har ämnats upprätthållas av Landstinget.

Anbudet från Sandå har hamnat på andra plats avseende bägge teknikområdena. Då Sandå på grund av det som föreskrivs i förfrågningsunderlaget lämnat högre priser än vad som var avsett har detta föranlett att man hamnat på en andraplats i rangordningen. Eftersom Landstinget inte har genomfört prövningen av pris enligt kraven i förfrågningsunderlaget har Sandå lidit eller riskerar i vart fall att lida skada. Förfrågningsunderlagets utformning och Landstingets agerande brister i transparens- och tydlig-

hetshänseende. Dessa otydligheter har medfört att Sandå inte kunnat utforma ett tillräckligt konkurrenskraftigt anbud.

Anbudsgivare i upphandlingen har försatts i en situation där det finns skalkrav som ska följas men där anbudsgivarna inte kan förlita sig på att eller om kraven kommer att upprätthållas av Landstinget. Sandå har på grund av denna otydlighet inte kunnat utforma ett konkurrenskraftigt anbud. Om Sandå hade lämnat 0 kronor på de aktuella posterna och Landstinget sedan under prövningsfasen hade bedömt dessa priser som för låga, hade Sandå enligt lag inte haft möjlighet att herefter inkomma med nya priser.

I punkten AFB.53 anges att ersättning för arbetslön ska ingå med nivåer godkända enligt gällande kollektivavtal. I avgörande i mål nr 1124-12 från Förvaltningsrätten i Stockholm hade den upphandlande myndigheten angett att entreprenören skulle följa branschens gällande kollektivavtalskrav på lägsta godtagbara arbets- och anställningsvillkor, lägsta löner etc. Förvaltningsrätten fann att kraven stred mot 1 kap. 9 § LOU eftersom villkoret kan missgynna vissa leverantörer. (Jfr EU-domstolens dom i mål C-346/06). Även Kammarrätten i Stockholm (mål nr 1713-1995) och Förvaltningsrätten i Malmö (mål nr 5538-09) har kommit till slutsatsen att krav med hänvisning till kollektivavtal strider mot LOU. Landstingets krav på att lönerna ska vara enligt gällande kollektivavtal strider således mot 1 kap. 9 § LOU.

Sandå har kollektivavtal men kan ändå komma att lida skada eftersom kravet måste anses omfatta även eventuella underentreprenörer och inhyrd personal. Förvaltningsrätten i Stockholm konstaterade i mål nr 1124-12 att skaderekvisitet var uppfyllt trots att leverantören själv hade kollektivavtal då leverantören kan komma att använda underentreprenörer som inte har kollektivavtal.

Landstinget anför bl.a. följande.

Positionerna Underentreprenörskostnader och Samordning omfattar inga timpriser. Ersättningen utgörs istället av ett procentpåslag på de kostnader som ramavtalsleverantören i kommande kontrakt har för eventuella underentreprenörer respektive kostnaden för eventuella sidoentreprenader som ramavtalsleverantören har samordningsansvaret för. Storleken på ersättningen har således ingen koppling till antalet timmar som ramavtalsleverantören lägger ner på arbete i dessa båda positioner.

Landstinget har i denna upphandling ställt krav på arbetslöner med nivåer godkända enligt gällande kollektivavtal. Kravet har i svar på en fråga (fråga 6 i dokumentet Frågor och Svar) som ställdes till Landstinget av en anbudsgivare förtydligats på följande sätt:

Fråga

”Enligt AFB.53, under stycket pris står det att anbudsgivare med timpris som inte medger en avtalsenlig arbetslön kan komma att förkastas. Vad menas med avtalsenlig arbetslön? Ska det vara enligt gällande installationsavtal eller den faktiska avtalade lönenivån på orten? Det står även att anbudet KAN komma att förkastas om timpriset inte medger detta. Ska detta tolkas som att hela skrivelsen egentligen är rätt så uddlös och upp till beställaren att bedöma vad som är en avtalsenlig arbetslön eller inte? Eller ska ändelsen i detta stycke lyda; kommer att förkastas?”

Svar

”Med avtalsenlig lön menas lön enligt tillämpligt branschavtal, t ex Installationsavtalet eller Byggavtalet. Skrivningen att anbud kan komma att förkastas är korrekt. Ett eventuellt förkastande av något anbud kommer i sådant fall att ske med stöd av LOU:s bestämmelser om onormalt låga anbud i 12 kap. 3 och 4 §§. Ett anbud får förkastas först sedan landstinget skriftligen begärt en förklaring till det låga anbudet och inte fått ett tillfredsställande svar.”

I den mån det förelegat någon otydlighet i förfrågningsunderlaget beträffande kravet på de offererade priserna har detta förtydligats genom Frågor och Svar. Även om ordet "ska" förekommer i den ursprungliga lydelsen av AFB.53 har Landstinget, genom det lämnade svaret, förtydligat att anbud som har timpriser som understiger gällande lönenivåer i tillämpligt branschavtal inte automatiskt ska förkastas. Ett förkastande kan komma ifråga först sedan Landstinget begärt en skriftlig förklaring och inte fått ett tillfredsställande svar från anbudsgivaren. Ett förfarande som innebär att den upphandlande myndigheten i förfrågningsunderlaget anger att anbud som understiger vissa i underlaget angivna prisnivåer kan komma att förkastas med stöd av reglerna om onormalt låga anbud har tidigare godkänts i praxis, Se Kammarrätten i Göteborgs avgöranden i målen 4718-13 och 2598-13.

Såvitt angår de vinnande anbuden för målnings- respektive golvarbeten i Skellefteå har Landstinget efter en helhetsbedömning funnit att inget av anbuden varit onormalt låga trots det faktum att pris för positionen Tilläggstjänster angetts till 0 kr.

Det bestrids att Landstinget efter fritt skön kunnat besluta om ett anbud skulle förkastas eller inte. Regelverket angående onormalt låga anbud innehåller tydliga formkrav som Landstinget haft att förhålla sig till för det fall man haft för avsikt att förkasta något anbud.

Oavsett hur förfrågningsunderlaget varit utformat måste en anbudsgivare som lämnar priser på 0 kr alltid anses löpa risken att anbudet blir bedömt som onormalt lågt av den upphandlande myndigheten. Objektivt sett har således inte Landstingets förfarande försatt Sandå i en mer eller mindre osäker situation i denna upphandling. Reglerna i 12 kap.3 § LOU är tillämpliga i alla upphandlingar oavsett om de hänvisats till i förfrågningsunderlaget eller inte.

Det finns i upphandlingen inte något krav på att anbudsgivarna ska vara anslutna, eller senare ansluta sig, till något kollektivavtal. Även i denna del hänvisas till det resonemang som förts avseende innebörden av det aktuella kravet.

TILLÄMPLIGA BESTÄMMELSER

Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas (1 kap. 9 § LOU).

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i LOU och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts (16 kap. 6 § LOU).

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

För att en ansökan om överprövning ska kunna bifallas krävs inte bara att felaktigheter konstaterats i upphandlingen utan även att den sökande lidit eller kunnat komma att lida skada till följd därav. Det ankommer på den sökande att visa att denne lidit eller kan komma att lida skada av den brist som påtalats (jfr HFD 2013 ref. 53). Den sökande måste kunna konkretisera eller klargöra skadan eller risken för skadan.

Sandå menar att de vinnande anbuderna avseende i målet aktuella områden rätteligen borde ha förkastats då de inte uppfyller skall-kraven samt att det finns brister i förfrågningsunderlaget.

Vad gäller den första grunden, att vinnande anbud borde ha förkastats, menar Sandå att dessa anbudsgivare angett 0 kronor i pris för posterna Tilläggstjänster, Underentreprenörskostnader och Samordning, vilket strider mot vad som föreskrivs i punkten AFB.53 i förfrågningsunderlagets Administrativa föreskrifter. Detta eftersom det i denna punkt anges att offererade timpriser ska omfatta vissa kostnader och att ersättning för arbetslön ska ingå med nivåer godkända enligt gällande kollektivavtal. Förvaltningsrätten noterar att endast positionen Tilläggstjänster omfattar timpriser. För de två övriga positionerna utgörs ersättningen av ett procentpåslag på anbudsgivarens kostnader.

Under punkten AFB.53 anges att offererat timpris ska innefatta samtliga kostnader för arbetslön inklusive arbetsledning, central administration m.m. och att angivet timpris ska specificeras så att alla ingående kostnader är synliga. Detta kan enligt förvaltningsrättens mening inte förstås som ett förbud i sig mot att ange 0 kr som timpris utan endast att ytterligare kostnader inte får tillkomma utöver det faktiskt offererade timpriset, som ska delas upp i ingående delkostnader. Under punkten ifråga anges även att ersättning för arbetslön ska ingå med nivåer godkända enligt kollektivavtal. Samtidigt anges att anbudsgivare med timpris som inte medger en avtalsenlig arbetslön kan komma att förkastas. Detta är en formulering som inte är förenlig med skall-krav, vars icke-uppfyllande innebär att ett anbud ska förkastas. Det finns således en otydlighet härvidlag i förfrågningsunderlaget. Genom dokumentet Frågor och Svar har dock förtydligats att eventuellt förkastande sker enligt reglerna i 12 kap. LOU om orimligt låga anbud. Vad som anges under punkten AFB.53 om ersättning med nivåer godkända enligt kollektivavtal får därmed ingen självständig betydelse. Härav följer att det inte funnits skäl att förkasta anbud med timpriser som inte medger lönenivåer enligt gällande kollektivavtal.

Förvaltningsrätten anser vidare att förfrågningsunderlaget, inklusive dokumentet Frågor och Svar, i ovan nämnt hänseende varit tillräckligt tydligt för att anbudsgivarna ska ha haft möjlighet att utforma konkurrenskraftiga anbud. Vad gäller det som anförts av Sandå om krav på kollektivavtal kan redan med anledning av Landstingets svar i Frågor och Svar konstateras att det inte funnits något sådant krav. Det bör i sammanhanget även noteras att det enligt förvaltningsrättens mening är tveksamt om Sandå på ett tillräckligt tydligt sätt konkretiserat hur man lidit eller kan komma att lida skada till följd av påstådda brister och felaktigheter i förfrågningsunderlaget.

På grund av det anförda, och då inte heller vad som i övrigt anförts av Sandå medför att upphandlingen kan anses strida mot någon av de gemenskapsrättsliga principerna som kommer till uttryck i 1 kap. 9 § LOU, ska ansökan om överprövning avslås.

Upplysningsvis kan nämnas att förvaltningsrätten denna dag även avgjort tre andra mål avseende samma upphandling. Även ansökningarna i de målen, som avsåg teknikområde Elarbeten geografiskt område Umeå, mål nr 999-15, teknikområde Golvbeläggningsarbeten geografiskt område Umeå, mål nr 1003-15, och teknikområde Rörarbeten geografiska områden Umeå och Skellefteå, mål nr 1015-15, har avslagits.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 3109/1C LOU)

Lena Bergsdorf
Rådman

Målet har föredragits av Christina Röckner.

13.3 Bilaga 3

ANBUDSPRISER

Pos	Kategori	Utvärderings mängd	Pris	Enhet
1	Arbetskostnad Fast timpenning för arbeten innefattande samtliga kostnader för arbetslön inklusive arbetsledning, semester, pension, försäkringar och avgifter enligt lag och avtal, personlig skyddsutrustning, handverktyg och mindre redskap, brand-, ansvars- och inbrottsförsäkring samt entreprenörarvode.	1 000 tim		Kr/tim
2	Arbetskostnad För tid utöver arbetsplatsens ordinarie arbetstid – vardagar	50 tim		Kr/tim
3	Arbetskostnad För tid utöver arbetsplatsens ordinarie arbetstid – sön- & helgdagar	50 tim		Kr/tim
4	Tilläggsjänster – kalkylering, BAS-U, ISO Observera att sedvanlig arbetsledning ingår i pos 1-3	100 tim		Kr/tim
5	Underentreprenörskostnader	400 000 kr		%
6	Samordning	800 000 kr		%
7	Transporter	100 km		Kr/km

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att prövningstillstånd meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Vanligtvis får, då kammarrätten inte har fattat något interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, avtal slutas omedelbart. I de fall där kammarrätten har fattat ett interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt det interimistiska beslutet. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.